

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Davida Rause, Ph.D. a soudců Mgr. Kateřiny Kopečkové, Ph.D. a Mgr. Petra Šebka v právní věci žalobce: **L. J.**, proti žalovanému: **Česká obchodní inspekce, Inspektorát Jihomoravský a Zlínský**, se sídlem tř. Kpt. Jaroše 5, Brno, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem,

t a k t o :

- I. Žaloba se **zamítá**.
- II. Žalobce **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému se náhrada nákladů řízení **nepřiznává**.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se domáhá toho, aby soud nařídil žalovanému prošetřit žalobcovu stížnost.

I. Podstata věci

Žalobce zakoupil jako osoba samostatně výdělečně činná (soukromý zemědělec) motorový olej do traktoru. Podle žalobce se jednalo o olej pro traktorové motory nevhodný a došlo k poškození motoru. Žalobce se proto telefonicky obrátil na žalovaného se žádostí o pomoc. Žalovaný mu sdělil, že žalobce v této obchodní transakci nevystupoval jako spotřebitel a žalovaný tak nemůže do tohoto vztahu jakkoli zasahovat.

Následně žalobce písemnou žádostí požádal ředitele žalovaného o prošetření tohoto postupu. Ředitel žalovaného žalobci přípisem ze dne 1.6.2015 sdělil, že žalovaný je oprávněn podle zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, kontrolovat pouze povinnosti prodávajících ve vztahu ke konečnému spotřebiteli. Spotřebitelem podle § 2 odst. 1 písm. a) tohoto zákona je fyzická osoba, která nejedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu podnikání. Žalobce nakoupil předmětný olej jako podnikatel a obchodní transakce mezi podnikateli jsou mimo dozorové pravomoci žalovaného.

II. Shrnutí žaloby

Žalobce v žalobě uvádí, že se domáhá ochrany před nečinností žalovaného, který neprošetřil žalobcovu stížnost na postup prodejce olejů, který jej podvedl a prodal mu jiný olej, než který žalobce požadoval. Tím došlo k poškození motoru traktoru, do něhož žalobce olej zakoupil. Žalobce nesouhlasí s tím, že by byl při nákupu oleje podnikatelem, neboť s oleji neobchoduje (a ani tento olej nechtěl dále prodat), ale olej koupil pro svoji „zemědělskou potřebu“. Žalobce je zemědělcem, který „vyrábí potraviny“ a nikoli oleje. Podle jeho názoru tedy byl konečným spotřebitelem.

Žalobce se domáhal toho, aby soud nařídil žalovanému „prošetřit a vyšetřit stížnost na prodej olejů a maziv“ a provést rozbor oleje.

Na základě poučení a výzvy soudu žalobce upřesnil, že jeho žaloba není žalobou na ochranu před nečinností, ale jedná se o žalobu na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného, který odmítá prošetřit žalobcovu stížnost.

Na svém procesním postoji setrval po celou dobu řízení před zdejším soudem.

III. Vyjádření žalovaného

Žalovaný se žalobcem nesouhlasí. Setrval na názoru, že na žalobcovu situaci jeho pravomoc nedopadá, neboť žalobce olej kupoval jako podnikatel a nikoli jako konečný spotřebitel. Poukázal též na to, že žalobce nepodal stížnost podle § 175 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

Žalovaný tedy žalobu navrhuje zamítnout a i on na svém procesním postoji setrval po celou dobu řízení před zdejším soudem.

IV. Posouzení věci

Zdejší soud posuzoval nejprve to, zda je v této věci dán dostatek legitimace aktivní i pasivní podle § 82 a § 83 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“), a dodržení lhůty pro podání žaloby (§ 84 s.ř.s.); teprve v případě dostatku aktivní a pasivní legitimace a dodržení lhůty se mohl zabývat dalšími podmínkami pro řízení ve věci podávanými z § 82 s.ř.s.

Aktivní legitimace (§ 82 s.ř.s.) svědčí každému, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech zásahem správního orgánu. Určující skutečností pro vyslovení závěru o existenci aktivní legitimace na straně žalobce je tedy fakt tvrzení přímého zkrácení na právech zásahem správního orgánu, nikoli skutečnost, že k přímému zásahu do práv žalobců skutečně došlo (to již je otázkou pro posouzení žaloby ve věci samé). Přímé zkrácení na právech je ze strany žalobce jasně tvrzeno a argumentováno. Tato podmínka řízení je tedy splněna.

Pokud jde o legitimaci pasivní, § 83 s.ř.s. stanoví, že žalovaným je správní orgán, který podle žalobního tvrzení provedl zásah (odmítl zahájit šetření žalobcovy stížnosti). Tu je nepochybně správním orgánem žalovaný; jeho identifikace není spornou, spornou není ani skutečnost, že jde o správní orgán. I tato podmínka řízení je tedy splněna.

Jestliže jde o podmínku včasnosti žaloby podávanou z § 84 odst. 1 s.ř.s. (při jejím nedostatku by musela být žaloba odmítnuta podle § 46 odst. 1 písm. b/ s.ř.s., a tedy touto otázkou je také třeba se zabývat předtím, než soud přistoupí k meritornímu posouzení žaloby), i ta je dle soudu splněna. O tom, že žalovaný šetření nezačal, se žalobce dozvěděl dopisem ze dne 1.6.2015, žaloba byla podána 16.6.2015. Podle § 84 odst. 1 s.ř.s. musí být žaloba podána do dvou měsíců ode dne, kdy se žalobce dozvěděl o nezákonném zásahu. Nejpozději lze žalobu podat do dvou let od okamžiku, kdy k němu došlo. V daném případě je zřejmé, že v objektivní dvouleté lhůtě i subjektivní dvouměsíční lhůtě žaloba podána byla.

Dále se soud zabýval otázkou přípustnosti žaloby.

Podle § 85 s.ř.s. je žaloba nepřipustná, lze-li se ochrany nebo nápravy domáhat jinými právními prostředky; to neplatí v případě, domáhá-li se žalobce pouze určení, že zásah byl nezákonný.

V daném případě žalobce vyčerpal stížnost k řediteli žalovaného, přičemž žádný jiný prostředek nápravy podle názoru soudu v úvahu nepřipadá. Pokud jde o stížnost podle § 175 správního řádu, tak její podání není podmínkou přípustnosti žaloby ve věci ochrany před nezákonným zásahem ve smyslu § 85 s.ř.s. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17.12.2010 ve věci sp.zn. 4 Aps 2/2010. Žaloba je tedy přípustná.

Zdejší soud se dále zabýval otázkou, zda se žalovaný žalobcem tvrzeným jednáním dopustil nezákonného zásahu, kterým by žalobce mohl být na svých právech zkrácen ve smyslu § 82 s.ř.s.

Touto otázkou se však zdejší soud již musel zabývat v rámci úvah o věci samé. Jak totiž uvedl Nejvyšší správní soud např. v rozsudku ze dne 20. 9. 2006 v právní věci sp.zn. 3 Aps 4/2005, „...závěr o tom, zda se skutečně jednalo o nezákonný zásah, je již závěrem hmotněprávním, dle něhož je posouzena důvodnost žaloby...“. Shodně se pak vyslovil i rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 16.12.2008 v právní věci sp.zn. 8 Aps 6/2007, když uvedl, že „...posouzení, zda úkon správního orgánu může být pojmově nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením ve smyslu § 82 s.ř.s., je otázkou důvodnosti žaloby (součástí rozhodnutí ve věci samé), nikoli otázkou existence podmínek řízení dle § 46 odst. 1 písm. a) s.ř.s....“; věcně shodně Nejvyšší správní soud judikoval i v dalších rozsudcích, např. v rozsudcích ze dne 14. 2. 2006 v právní věci sp.zn. 1 Afs 40/2005 nebo ze dne 19.9.2007 v právní věci sp.zn. 9 Aps 1/2007. Z právě uvedeného tedy plyne, že pokud by zdejší soud dospěl k závěru, že se nemůže jednat o nezákonný zásah ve smyslu § 82 s.ř.s., nemůže žalobu odmítnout, nejvýše ji může zamítnout (jako nedůvodnou).

Pojem zásah (ve významu § 82 s.ř.s.) není definován žádným ustanovením s.ř.s. ani jiného právního předpisu. Zdejší soud tedy na základě obecně uznávaných doktrinárních východisek (srov. např. *Hendrych, D. a kol.*, Správní právo, Obecná část, 5. vydání, Praha, C.H.Beck 2003, str. 178 a násl.) a předchozí rozhodovací praxe Ústavního soudu (srov. např. nálezy v právní věci sp.zn. I. ÚS 512/02 ze dne 20.11.2002, usnesení v právní věci sp.zn. I. ÚS 422/99 ze dne 8.12.1999) a Nejvyššího správního soudu (usnesení rozšířeného senátu ve věci sp. zn. 2 Afs 144/2004 ze dne 31.8.2005, rozsudky v právních věcech sp.zn. 3 As 52/2003 ze dne 1.12.2004, sp.zn. 2 Aps 1/2005 ze dne 17.3.2005, sp.zn. 2 Aps 3/2004 ze dne 4.8.2005, usnesení v právní věci sp. zn. 2 Afs 144/2004 ze dne 2.11.2005) vyložil pojem zásah (ve smyslu § 82 s.ř.s.) tak, že jím mohou být především aktivní úkony správních orgánů nebo jiných součástí veřejné správy v rámci výkonu veřejné moci, související s výkonem správní činnosti označované jako „správní dozor“ v nejširším smyslu. Správní orgán se nicméně může nezákonného zásahu dopustit i nečinností.

Z pohledu nezákonného zásahu aktivním úkonem správního orgánu nebo jiné součásti veřejné správy je podstatné, že se tak může typově jednat o jednorázový a protiprávní útok orgánů veřejné moci vůči základním ústavně zaručeným právům, který v době svého působení představuje trvalé ohrožení po právu existujícího stavu. Musí být zároveň splněna podmínka bezprostřednosti takového zásahu (doktrína hovoří o bezprostředním zásahu v souvislosti se správní činností k odvrácení nebezpečí, které bezprostředně ohrožuje právem chráněné zájmy, jímž veřejná správa fyzicky zasahuje do právních poměrů osob, které toto ohrožení vyvolaly, popř. třetích osob, a omezuje je v jejich právech). Tradičně jsou za takový zásah považovány autoritativní úkony úředních osob bezprostředně omezující jejich adresáty v jednání, jež by jinak uskutečňovat mohli, které pro svoji neodkladnost nejsou uskutečňovány jinak obvyklým procením postupem respektujícím všechna procesní pravidla

správního řízení zakončeným vydáním správního rozhodnutí. Důvodem takových autoritativních úkonů je typicky neodkladná potřeba ochrany života, zdraví, majetku a veřejného pořádku.

Právě uvedené pojetí nalezlo dle zdejšího soudu svůj odraz i v důvodech kodifikace řízení o ochraně před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu do s.ř.s. (§ 82 a násl. s.ř.s.). Podle důvodové zprávy k vládnímu návrhu s.ř.s. jde o další novou formu soudní ochrany ve správním soudnictví, jejíž osnova pokrývá širokou škálu tzv. faktických zásahů, typicky různých policejních přehmatů, kde byla veřejností i soudní judikaturou pocíťována zákonná mezera veřejnoprávní ochrany. Pravomoc soudu tu byla formulována jen jako subsidiární; nastupuje tedy jen tam, kde jiná právní možnost ochrany chybí.

V daném případě spatřuje žalobce zásah v tom, že žalovaný odmítl prošetřit jeho stížnost na prodejce olejů, který měl žalobce jako kupujícího podvést. Pokud by žalovaný povinnost žalobcovu stížnost prošetřit měl a neučinil by tak, jistě by se to mohlo negativně projevit v žalobcově právní sféře.

Soud tedy posuzoval, zda je v souladu se zákonem závěr žalovaného, že v daném případě nemá pravomoc jakkoli zasáhnout, neboť žalobce při daném obchodu nevystupoval jako konečný spotřebitel. S tím žalobce nesouhlasí a má naopak za to, že konečným spotřebitelem je.

Podle § 2 odst. 1 zákona č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, žalovaný kontroluje právnické a fyzické osoby prodávající nebo dodávající výrobky a zboží na vnitřní trh, poskytující služby nebo vyvíjející jinou podobnou činnost na vnitřním trhu, poskytující spotřebitelský úvěr nebo provozující tržiště (tržnice), pokud podle zvláštních právních předpisů nevykonává dozor jiný správní úřad, pokud tento zákon nestanoví jinak.

Podle odst. 2 tohoto ustanovení žalovaný kontroluje:

- a) dodržování podmínek stanovených k zabezpečení jakosti zboží nebo výrobků včetně zdravotní nezávadnosti, podmínek pro skladování a dopravu,
- b) zda se při prodeji zboží používají ověřená měřidla, pokud ověření podléhají, a zda používaná měřidla odpovídají zvláštním právním předpisům, technickým normám, jiným technickým předpisům, popřípadě schválenému typu,
- c) dodržování ostatních podmínek stanovených zvláštními právními předpisy nebo jinými závaznými opatřeními pro provozování nebo poskytování činností uvedených v odstavci 1,
- d) zda při uvádění stanovených výrobků na trh byly podle zvláštního právního předpisu výrobky řádně opatřeny stanoveným označením, popřípadě zda k nim byl vydán či přiložen stanovený dokument, zda vlastnosti stanovených výrobků uvedených na trh odpovídají stanoveným technickým požadavkům a zda v souvislosti s označením stanoveného výrobku byly splněny i požadavky stanovené zvláštními právními předpisy,
- e) zda výrobky uváděné na trh jsou bezpečné,

f) zda jsou dodržovány povinnosti stanovené právním předpisem upravujícím sjednávání spotřebitelského úvěru, pokud jej nevykonává Česká národní banka.

Podle § 23 odst. 1 zákona o ochraně spotřebitele provádí dozor nad dodržováním povinností stanovených tímto zákonem žalovaný (s výjimkou dozoru podle odstavců 2, 3, 4, 7 až 11 a 15 tohoto ustanovení).

Podle § 1 odst. 1 zákona o ochraně spotřebitele tento zákon upravuje některé podmínky podnikání významné pro ochranu spotřebitele, úkoly veřejné správy v oblasti ochrany spotřebitele a oprávnění spotřebitelů, sdružení spotřebitelů nebo jiných právnických osob založených k ochraně spotřebitele.

Podle § 2 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele se pro účely tohoto zákona spotřebitelem rozumí fyzická osoba, která nejedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání.

Podle § 3 odst. 1 zákona o ochraně spotřebitele je prodávající povinen:

- a) prodávat výrobky ve správné hmotnosti, míře nebo množství a umožnit spotřebiteli přikontrolovat si správnost těchto údajů,
- b) prodávat výrobky a poskytovat služby v předepsané nebo schválené jakosti, pokud je závazně stanovena nebo pokud to vyplývá ze zvláštních předpisů anebo v jakosti jím uváděné; není-li jakost předepsána, schválena nebo uváděna, v jakosti obvyklé,
- c) prodávat výrobky a poskytovat služby za ceny sjednané v souladu s cenovými předpisy a ceny při prodeji výrobků nebo poskytování služeb správně účtovat; při konečném účtování prodáváných výrobků a poskytovaných služeb v hotovosti se celková částka zaokrouhluje vždy k nejbližší platné nominální hodnotě zákonných peněz v oběhu.

Podle § 5 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele je obchodní praktika klamavá, je-li při ní užit nepravdivý údaj.

Z uvedeného plyne, že žalovaný má podle zákona o ochraně spotřebitele pravomoc prošetřovat postup prodávajícího při konkrétním prodeji pouze v případě, že je kupujícím spotřebitel ve smyslu § 2 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele, tedy fyzická osoba, která nejedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání. Jinak řečeno spotřebitelem je taková fyzická osoba, která si konkrétní výrobek kupuje pro sebe a nikoli proto, aby jej užila při své podnikatelské činnosti. Podnikatelem je pak podle § 420 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ten, kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku.

Žalobce je soukromým zemědělcem. Zemědělskou činnost přitom vykonává výdělečně na vlastní účet a odpovědnost se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku (to žalobce výslovně uvádí v žalobě). Vystupuje-li tedy žalobce jako soukromý zemědělec, vykonává činnost podnikatelskou. Podnikatelskou činností

žalobce přitom není toliko taková činnost, která je zaměřena přímo na dosažení zisku (tedy jen zemědělská výroba, jak se domnívá žalobce), ale veškerá činnost, při níž žalobce vystupuje jako podnikatel. Podnikatelskou činností je tedy i situace, kdy žalobce nakupuje výrobky nebo služby určené pro jeho podnikání. V takovém případě tak nečiní jako spotřebitel, nýbrž jako podnikatel. Předmětný olej přitom žalobce nakoupil právě jako podnikatel (soukromý zemědělec), neboť jej pořizoval k tomu, aby jej použil do motoru traktoru, který k výkonu zemědělské činnosti užívá. Z uvedeného je tedy zřejmé, že žalobce předmětný olej nekoupil jako spotřebitel ve smyslu § 2 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele, nýbrž jako podnikatel. Jinak by tomu bylo, pokud by žalobce nakoupil olej do osobního automobilu, který k podnikání neužívá. Tak tomu ale v daném případě nebylo. Na právní vztahy mezi dvěma podnikateli pak skutečně zákon o ochraně spotřebitele nedopadá a žalovaný tak podle tohoto zákona nemá možnost tuto transakci (konkrétní prodej) jakkoli prošetřit.

Soud tedy neshledal, že by se žalovaný dopustil tvrzené nezákonnosti. Žaloba tak není důvodná, a proto ji soud podle § 87 odst. 3 s.ř.s. zamítl.

Nad rámec uvedeného považuje soud za vhodné uvést, že žalobce na ochranu svých práv proti „nepoctivému“ prodávajícímu může použít instituty práva soukromého (a u příslušného soudu se domáhat náhrady škody), případně, domnívá-li se, že se prodejce dopustil podvodu (jak v žalobě uvádí), může využít institutů práva trestního (a obrátit se na Policii České republiky nebo na jiný orgán činný v trestním řízení).

V. Náklady řízení

O nákladech řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s.ř.s. Žalobce nebyl ve věci úspěšný, a proto mu právo na náhradu nákladů řízení nenáleží; to náleží žalovanému. Tomu však žádné náklady přesahující jeho běžné náklady úřední činnosti nevznikly, navíc jejich náhradu žalovaný ani nepožadoval, a proto soud rozhodl tak, že žalovanému, byť procesně úspěšnému, se náhrada nákladů řízení nepřiznává.

P o u ě n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 26.11.2015

Za správnost vyhotovení:
Romana Lipovská

David Raus, v.r.
předseda senátu